

Udviklingstendenser dagpleje og daginstitutioner 2020

Februar 2020

Undersøgelsen er udført på bestilling af

FOA

Henvendelser:

FOA

Staunings Plads 1-3

1790 København V

Tlf.: 46 97 26 26

Rapporten er udarbejdet af seniorkonsulenterne Niels Glavind og Susanne Pade, Bureau 2000 – analyse og forskning.

Henvendelser vedr. undersøgelsens tekniske indhold til:

Bureau 2000 – analyse og forskning

Skråplanet 29

3500 Værløse

Tlf.: 44 66 22 64

www.bureau2000.dk

Copyright: Bureau 2000

ISBN: 978-87-90771-91-1

Indholdsfortegnelse

Hovedresultater.....	4
1. Udviklingen i efterspørgslen efter dagtilbud.....	5
1.1 Antal indskrevne.....	5
1.2 Særligt om udviklingen på dagplejeområdet	7
1.3 Udviklingen i de private tilbud. Privatinstitutioner	10
1.4 Private pasningsordninger.....	10
1.5 Udviklingstendenser fremover	11
1.6 Børn og ”fuldtidsbørn”. Modulordninger	14
2. Forældrenes betaling.....	17
2.1 Taksterne	17
2.2. Hvad skal familierne tjene?	19
2.3 Sammenligning med Norge og Sverige.....	20
2.4 Frokostordninger	21
3. Dagtilbuddenes organisering: Valgmuligheder, aldersgrænser og ledelse.....	22
3.1 Typer af dagtilbud.....	22
3.2 Aldersgrænser	23
3.4 Område- og klyngeledelse	24
Bilag 1	25
Estimering af anlægsudgifter.....	25
Bilag 2	27
Moduler	27
Bilag 3	29
Beregning af indkomstkrav.....	29
Bilag 4.	32
Billigst og dyrest i 2020.....	32

Hovedresultater

Undersøgelsen er gennemført af Bureau 2000, der har indhentet oplysninger fra alle landets kommuner om indskrevne, takster m.v. pr. nytår 2020. Nogle hovedresultater er:

- Det stigende børnetal og beslutningen om at forbedre personalenormeringen betyder, at der skal tilføres betydelige ressourcer til dagtilbudsområdet. I 2029 vil de årlige offentlige udgifter til dagtilbud være ca. 6,7 mia. kr. højere end nu. Det svarer til en stigning på 29 pct. i forhold til 2019.
- Der er en beskedent vækst i privatinstitutioner. Antallet af børn, der er indskrevet i private pasningsordninger, er omtrent uændret i forhold til 2019.
- Forældrebetalingen for 0-5-årige børn er omtrent uændret i faste priser i forhold til 2019.
- Der er en markant stigning i SFO-taksterne. Det kan få flere familier med lave indkomster til at fravælge SFO.
- Der er store forskelle i forældrebetalingen fra kommune til kommune. En vuggestueplads uden frokost koster fx 1.580 kr. mdl. på Fanø mod 3.592 kr. mdl. i Fredericia.
- I 2020 som i 2016 er en vuggestueplads med frokost i gennemsnit fortsat ca. 1.000 kr. dyrere for forældrene end en plads i dagpleje.
- En familie med forholdsvis lave indkomster skal i dag tjene 7.326 kr. mdl. ekstra, hvis den skal kunne betale en plads til et 0-2-årigt barn og et børnehavebarn, når skatten er betalt.
- Omfanget af område-klyngeledelse er det samme som i 2019. De fleste børn er i dag indskrevet i dagtilbud i kommuner med områdeledelse.
- Der er 47 kommuner, hvor aldersgrænsen mellem dagpleje/vuggestue og børnehave er under 3 år. Det er samme antal som i 2019.
- Der har gennem nogle år været et kraftigt fald i antallet af børn i den kommunale dagpleje, men de sidste par år er der kun sket et beskedent fald.
- Mange kommuner har fortsat svært ved at skaffe kvalificerede dagplejere. Det betyder blandt andet, at man mange steder benytter muligheden for at indskrive fem børn i det enkelte dagplejehjem.

1. Udviklingen i efterspørgslen efter dagtilbud

I dette afsnit ses på udviklingen i antal indskrevne i dagtilbud det seneste år, ligesom udviklingen fremover vurderes. Den andel af børnene, der bruger dagtilbud, er omtrent uændret, men der er sket en mindre forskydning fra vuggestue til dagpleje. Der er ikke sket nogen større udvikling i de private tilbud.

For dagplejens vedkommende kan der konstateres fortsatte problemer mange steder med at skaffe kvalificerede dagplejere.

Frem til 2029 skal antallet af pladser i dagtilbud øges med ca. 40.000. Da der samtidig skal bygges nye institutioner, og det er besluttet at forbedre normeringerne, vil de kommunale udgifter i 2029 være ca. 6,7 mia. kr. højere end i 2020.

1.1 Antal indskrevne

Der er fra 2015 sket en omlægning af Danmarks Statistiks måde at opgøre børn og personale, når det gælder daginstitutioner og dagpleje for børn under skolealderen. Indtil 2014 blev børn og personale opgjort hvert år på en bestemt tællingsdag i begyndelsen af oktober, men fra 2015 har man i stedet opgjort et årgennemsnit. Dette årgennemsnit er desuden omregnet til fuldtidspladser.

Omlægningen af statistikken betyder desuden, at Danmarks Statistiks tal ikke kan bruges til at beregne udviklingen i antal indskrevne siden 2014.¹

For alligevel at kunne vurdere udviklingen har Bureau 2000 spurgt kommunerne om antallet af indskrevne pr. 1. oktober 2016, 2017, 2018 og 2019.

Tabel 1 viser herefter den skønnede udvikling i antallet af indskrevne børn under skolealderen.

---

¹ Omlægningen betyder også, at statistikken vanskeligt kan bruges til at sammenligne personalenormeringen i dag med personalenormeringen før 2015, så man fx kan se, om de midler, der har været afsat til bedre normering, er blevet anvendt efter deres formål.

UDVIKLINGSTENDENSER PÅ DAGTILBUDSOMRÅDET 2020

Table 1. Indskrevne børn under skolealderen i kommunale dagtilbud 2014, 2016, 2017, 2018 og 2019

Dagtilbudstype	1. oktober 2014	1. oktober 2016	1. oktober 2017	1. oktober 2018	1. oktober 2019
	Indskrevne børn				
Dagpleje	41.084	34.328	33.718	32.747	30.687
0-2-årige børn i daginstitution	67.079	66.398	65.535	70.412	72.726
3-5-årige børn i daginstitution	162.697	156.119	149.537	146.750	151.719

Kilde: Statistikbanken og rundspørger til kommunerne. 75 kommuner ud af 98 har givet oplysninger om indskrevne pr. 1. oktober 2019. For de sidste 23 kommuner er anvendt tal fra 2018-rundspørgen, hvis disse foreligger. Hvis de ikke foreligger, er anvendt Danmarks Statistiks opgørelse af helårsbørn i 2018. Tallene for 2018 er revurderet.

Table 2 viser udviklingen, hvis antallet af indskrevne sættes i forhold til antallet af børn i de relevante aldersgrupper pr. oktober det pågældende år.

Table 2. Indskrevne børn under skolealderen i kommunale dagtilbud 2010, 2014, 2016, 2017, 2018 og 2019 i pct. af aldersgruppe.

Pasningsform	1. oktober 2010	1. oktober 2014	1. oktober 2016	1. oktober 2017	1. oktober 2018	1. oktober 2019
	Pct. af aldersgruppe					
Dagpleje, pct. af 0-2-årige	30,8	23,8	19,3	18,5	17,6	16,5
0-2-årige børn i daginstitution i pct. af 0-2-årige	35,4	38,8	37,3	35,9	37,7	39,1
3-5-årige børn i daginstitution i pct. af 3-5-årige	87,2	84,9	86	84,3	83,1	84,3

Kilde: Statistikbanken og rundspørge til kommunerne. Daginstitutioner omfatter kommunale og selvejende institutioner, men ikke privatinstitutioner.

Det ses, at der fortsat er et moderat fald i antallet af dagplejepladser.

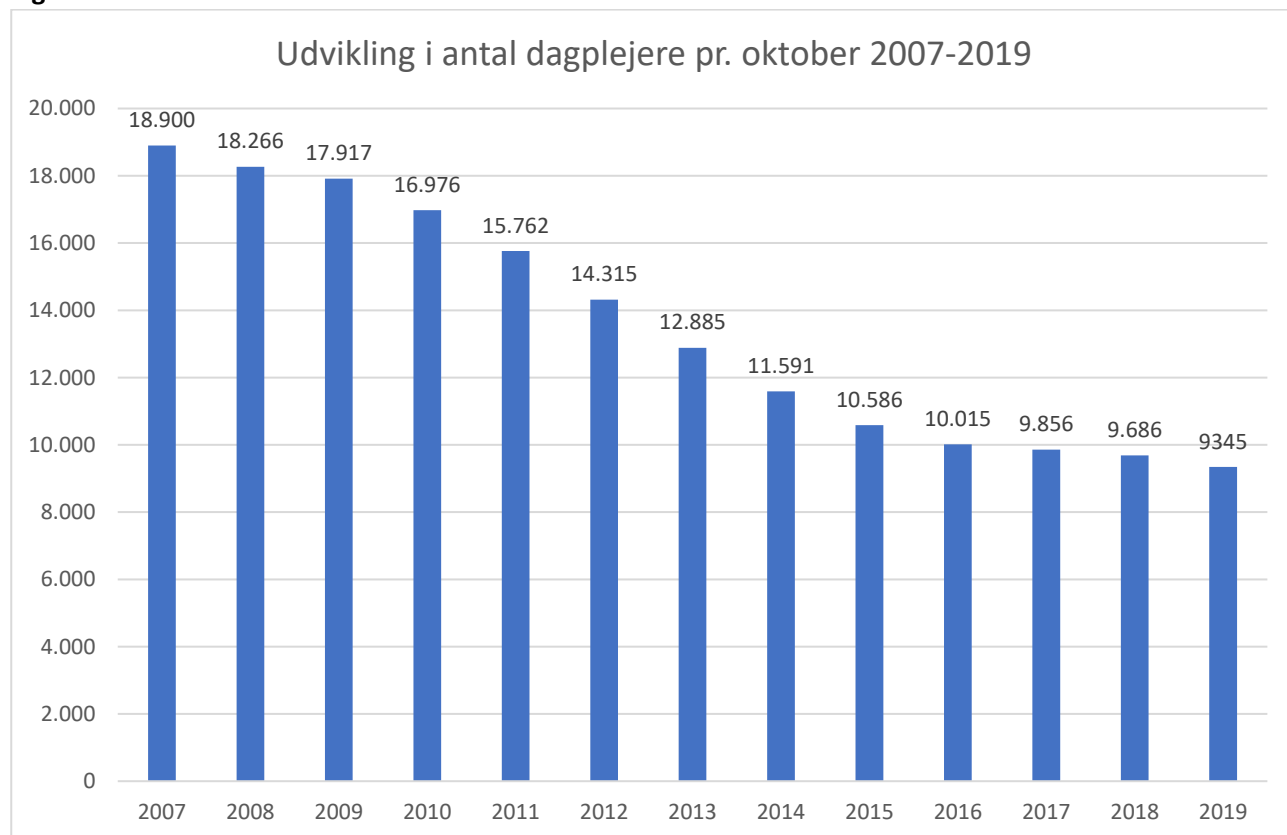
Når det gælder indskrevne i skolefritidsordninger, har pladsanviserne oplyst antal indskrevne pr. 1. oktober 2016, 2017, 2018 og 2019. Der er i år anvendt en mere specifik inddeling, således at der dels spørges om indskrevne i almindelige SFO-pladser, dels om indskrevne i evt. kluboverbygning. Der var pr. 1. oktober 2019 187.797 indskrevne i almindelige SFO-pladser og 18.577 i kluboverbygninger. I 2018 var tallet 201.677 indskrevne. 2018-tallet kan dog omfatte en del klubbørn. Det er derfor svært med sikkerhed at bedømme, om efterspørgslen er steget eller faldet.

Enkelte kommuner har ikke oplyst antal indskrevne. Her er i stedet anvendt Danmarks Statistiks opgørelse pr. oktober 2018 (som er en opgørelse på dato – ikke omregnet til helårspladser). Der var i 2019 15.837 indskrevne børn i fritidshjem/fritidshjemsgrupper – heraf 13.645 i København.

1.2 Særligt om udviklingen på dagplejeområdet

Tabel 2 viste, at der er en fortsat tendens til, at en større del af forældrene benytter vuggestue/vuggestuepladser frem for dagpleje. Dette betyder bl.a. et fald i antallet af dagplejere, således som det bl.a. fremgår af Figur 1.

Figur 1

Kilde: KRL

Det ses dog, at faldet de seneste år har været mindre end i de tidligere år.

En del af forklaringen kan findes i tendensen til, at småbørnsfamilierne flytter til de større bysamfund, navnlig byer med mere end 50.000 indbyggere. Tabel 3 viser denne udvikling.

Tabel 3. Udvikling i antal 0-2-årige efter by-størrelse 2010-2019

By-størrelse	2010	2019	Udvikling i pct.
	Antal 0-2-årige		
Hovedstadsområdet	47.164	50.621	7,3
100.000 indbyggere og derover	17.930	19.271	7,5
50.000-99.999 indbyggere	9.991	13.441	34,5
20.000-49.999 indbyggere	24.889	22.676	-8,9
10.000-19.999 indbyggere	14.344	12.404	-13,5
5.000-9.999 indbyggere	11.293	12.029	6,5
2.000-4.999 indbyggere	17.842	16.288	-8,7
1.000-1.999 indbyggere	10.735	8.852	-17,5
500-999 indbyggere	7.948	6.255	-21,3
250-499 indbyggere	5.450	4.213	-22,7
200-249 indbyggere	1.415	1.070	-24,4
Landdistrikter	25.269	19.257	-23,8
Uden fast bopæl	90	77	-14,4
Hele landet	194.360	186.454	-4,1

Kilde: Statistikbanken

Det er formentlig lettest at kombinere erhvervet som dagplejer med bopæl i et parcelhus eller lignende. Bor man i etagebyggeri, kan det være besværligt at komme op og ned at trapperne med en gruppe børn. Men i de større byer er parcelhuse ofte så dyre, at de er svære at finansiere med en løn som dagplejer. Dette kan være en årsag til, at dagpleje typisk finde på landet og i mindre bysamfund. En anden årsag kan være, at en daginstitution på landet ofte må hente børn fra et stort geografisk område. Det giver store afstande for forældrene, og derfor vælges dagpleje.

En del af forklaringen på, at dagplejen er blevet mindre, ligger derfor i geografien.

En anden vigtig årsag til nedgangen i antallet af dagplejere er, at mange kommuner har svært ved at skaffe kvalificerede dagplejere.

Selv om dagpleje langt de fleste steder er en billigere løsning for kommunen end vuggestuer, er der en del kommuner, der må give forældrene, der ønsker dagpleje, en vuggestueplads.

75 kommuner har således svaret på spørgsmålet om forældrene kan være sikre på en dagpleje hhv. vuggestueplads, hvis de foretrækker det.

Heraf er der 20 kommuner, der svarer, at forældrene *ikke* kan være sikre på en dagplejeplads, selv om det er det, de ønsker. 17 kommuner svarer, at forældrene *som regel* kan få plads i dagplejen.

Omvendt er der 37 kommuner, der svarer, at forældrene *ikke* kan være sikre på vuggestueplads, hvis dét er deres ønske. 13 kommuner svarer, at de *som regel* kan regne med vuggestueplads.

UDVIKLINGSTENDENSER PÅ DAGTILBUDSOMRÅDET 2020

73 kommuner har svaret på et spørgsmål, om man benytter sig af muligheden af at indskrive fem børn i det enkelte dagplejehjem. Et flertal heraf (41 kommuner) benytter sig af denne mulighed. De fleste af disse har aktuelt 5-børns dagplejer – dog næsten alle steder i meget begrænset omfang, ligesom det understreges, at det som regel er noget kortvarigt. Brugen af 5-børns dagplejer må ses som et klart tegn på, at man har svært ved at skaffe dagplejere.

Når man skal bedømme udviklingen i brug af dagpleje hhv. vuggestue, må man endelig have for øje, at forældrene mange steder har bedre mulighed i vuggestuerne for at orientere sig om deres pasningstilbud, før de træffer deres valg.

74 kommuner har således svaret på spørgsmålet, om forældrene har mulighed for at besøge eventuelle dagplejehjem, før de træffer deres valg.

33 kommuner svarer ”ja, flere hjem”.
25 kommuner svarer ”kun ét hjem”.
16 kommuner svarer nej.

76 kommuner har omvendt svaret på spørgsmålet, om forældrene har mulighed for at besøge eventuelle daginstitutioner, før de træffer deres valg.

72 kommuner svarer ”ja, flere daginstitutioner”.
3 kommuner svarer ”kun én daginstitution”.
1 kommune svarer nej.

For mange forældre vil valg af dagpleje derfor være valg af noget ukendt.

For to år siden gennemførte Bureau 2000 i samarbejde med Epinion en rundspørge til et repræsentativt udsnit af småbørnsforældre². På spørgsmålet om, hvad der er den bedste pasningsform for de 0-2-årige, svarede 29 pct. af forældrene, at det er dagpleje. 34 pct. pegede på vuggestue/vuggestuegrupper, mens 35 pct. ikke mener, man generelt kan sige, at det ene er bedre end det andet.

Den lille forskydning, der fortsat sker fra dagpleje til vuggestue, kan ikke tages til indtægt for, at der skulle være sket nogen ændring i forældrenes præferencer.

---

² ”Forældrenes valg” (FOA-Bureau 2000, 2018).

1.3 Udviklingen i de private tilbud. Privatinstitutioner

Ser vi på udviklingen i antallet af privatinstitutioner, fremgår nogle hovedtal af Tabel 4.

Tabel 4. Udviklingen i antallet af privatinstitutioner 2014-2020

	1. oktober 2014	Nytår 2017	Nytår 2018	Nytår 2019	Nytår 2020
Antal privatinstitutioner – inkl. puljeordninger	512	556	585	577	584
Antal indskrevne børn i privatinstitutioner	18.461	19.315	20.862	22.654	22.972

Kilde: Statistikbanken og Bureau 2000s kommunerundersørgelse. Privatinstitutioner omfatter også puljeordninger.

Det ses, at antallet af børn i privatinstitutioner er svagt stigende.³

1.4 Private pasningsordninger

Udviklingen i brugen af private pasningsordninger (tidl. private børnepassere) fremgår af Tabel 5.

Tabel 5. Børn i private pasningsordninger og pasning af egne børn 2008-2020

År	Børn i privat pasningsordning	Pasning af egne børn
2008	4.116	755
2009	4.963	859
2010	5.227	868
2011	6.378	811
2012	6.881	877
2013	7.063	1.270
2014	7.765	1.303
2015	8.702	847
2016	9.387	825
2017	9.929	924
2018	10.129	977
Nytår 2019	10.210	975
Nytår 2020	10.063	1361

Note: Årene 2008-18 er opgjort pr. oktober og findes i Statistikbanken. 2018-tallet er opdateret i forhold til sidste års rapport. 2019 og 2020 er opgjort pr. nytår og oplyst af kommunerne til Bureau 2000. Nogle kommuner har ikke oplyst antal børn. Her er anvendt tal fra året før.

Det ses, at antallet af børn, der passes i en privat pasningsordning, har stabiliseret sig, mens der formentlig er en vis stigning i benyttelsen af ordningen med tilskud til pasning af egne børn.

³ Danmarks Statistik opgør, at der i 2018 var 548 privatinstitutioner (uden puljeordninger). Danmarks Statistik har ingen opgørelse over antallet af børn i privatinstitutioner.

75 kommuner har oplyst, hvilket tilskud de maksimalt giver til privat pasning. Af de 75 kommuner giver de 28 alene tilskud til aldersgruppen 0-2 år.

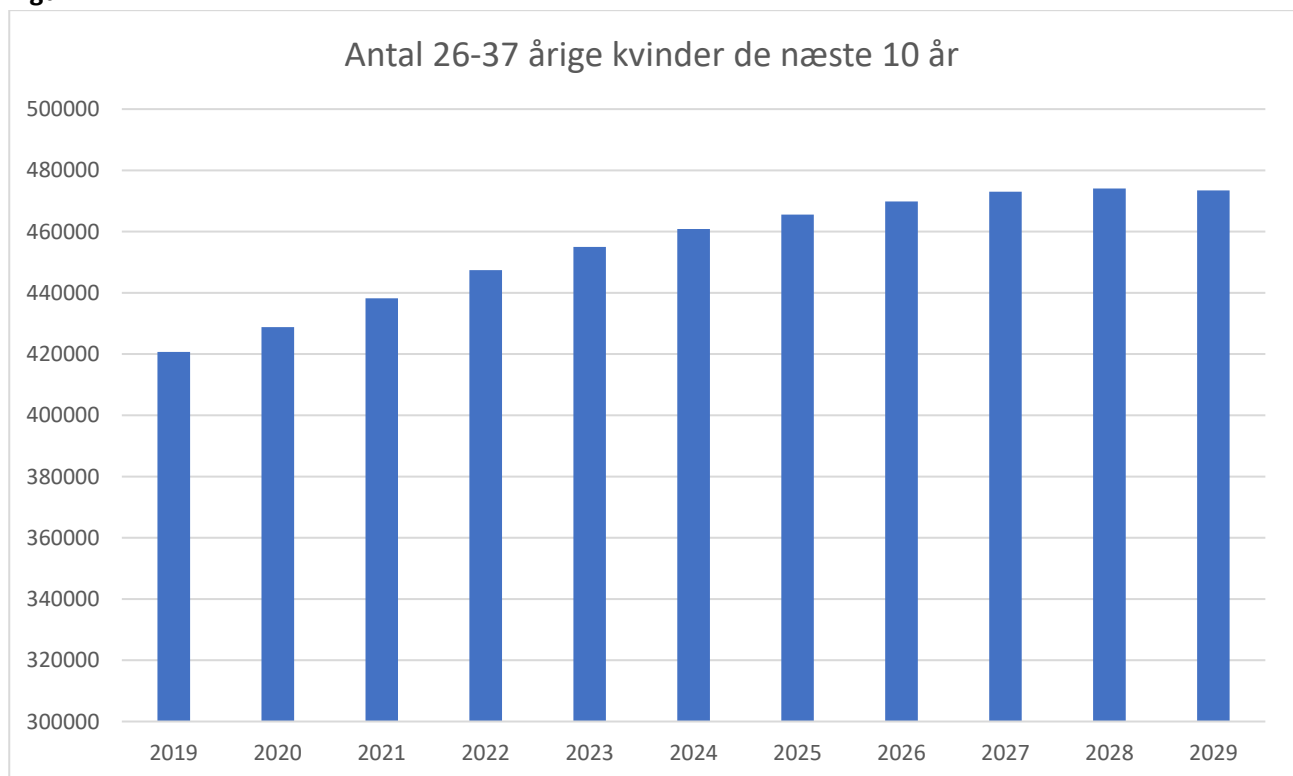
Det gennemsnitlige tilskud i de 75 kommuner udgør i 2020 6.249 kr. mdl. for et barn i alderen 0-2 år og 3.920 kr. mdl. for børn i alderen 3-5 år (i de kommuner, hvor der faktisk gives tilskud).⁴

46 kommuner, som giver tilskud til pasning af egne børn, har oplyst størrelsen af tilskuddet. Det udgør i gennemsnit 6.866 kr. mdl. Af disse kommuner er der 30 kommuner, der giver tilskud til pasning af egne 3-5-årige børn. Dette tilskud er i gennemsnit 4.604 kr. mdl.⁵

1.5 Udviklingstendenser fremover

De kommende år vil børnetallet stige. Når det kan forudses med stor sikkerhed, er det ikke så meget, fordi de enkelte kvinder føder flere børn, men primært fordi der kommer flere kvinder i den alder, hvor man typisk får børn. Kvinder føder i dag i gennemsnit, når de er 31 år (førstegangsfødende 29,3 år), men der er naturligvis stor forskel fra kvinde til kvinde. Figur 2 viser udviklingen i antallet af 26-37-årige kvinder de næste 10 år.

Figur 2

Kilde: Statistikbanken.

⁴ Vægtet med antal børn, der passes i private pasningsordninger.

⁵ De kommuner, der ikke har svaret, omfatter dels ufuldstændige besvarelser, dels kommuner, der har besluttet ikke at give tilskud. Danmarks Statistik fandt i 2018, at der var familier, der fik tilskud til pasning af egne børn i 46 kommuner.

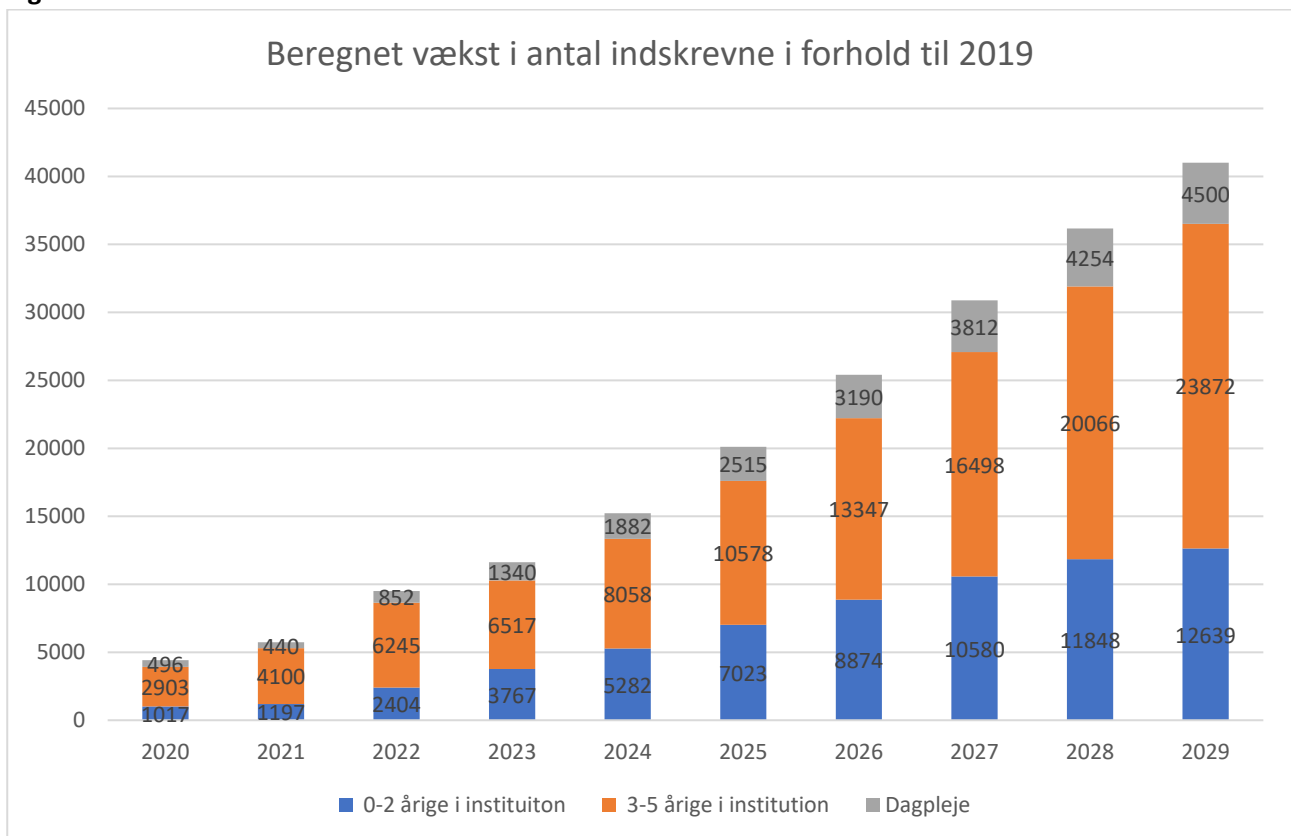
UDVIKLINGSTENDENSER PÅ DAGTILBUDSOMRÅDET 2020

Bureau 2000 har herefter beregnet, hvor mange flere børn, der skal findes plads til under følgende forudsætninger:

- Befolkningsudviklingen i den enkelte kommune følger DSTs befolkningsfremskrivning
- Andelen af børn i institution/dagpleje i de enkelte aldersgrupper i den enkelte kommune er den samme de enkelte år, som den var i oktober 2019 ifølge Bureau 2000s undersøgelse og DSTs oplysninger om børnetal.

Figur 3 viser herefter den forventede vækst i antal indskrevne i forhold til 2019.

Figur 3

Kilde: Egne beregninger

Med udgangspunkt i disse tal har Bureau 2000 beregnet behovet for meransættelser af pædagogisk personale og de øgede driftsudgifter til de ekstra institutionspladser. Det er sket med følgende forudsætninger:

- Børnene kommer i offentlig pasning i samme omfang som i dag.
- Behovet for ekstra personale beregnes i første omgang ud fra DSTs tal for forholdet mellem børn og voksne i den enkelte kommune i 2018.
- Beregningerne er gennemført i 2020-prisniveau. Der er skønnet en gennemsnitsløn for en daginstitutionsansat på 400.000 kr. og for en dagpleje/dagplejepædagog på 380.000 kr. årligt inkl. pension m.v.

UDVIKLINGSTENDENSER PÅ DAGTILBUDSOMRÅDET 2020

- Det antages, at lønnen udgør 75 pct. af driftsudgifterne i daginstitutioner og 91 pct. i dagplejen.⁶

Forøgelsen af pædagogisk personale og de driftsudgifter fremgår herefter af Tabel 6.

Tabel 6. Ekstra fuldtidspersonale og driftsudgifter 2020-2029 som følge af det forøgede børnetal

	Institutioner	Dagpleje	Institutioner	Dagpleje
	Ekstra ansatte i forhold til 2019. Fuldtidsansatte		Ekstra driftsudgift pr. år i mio.kr. 2020-niveau	
2020	796	146	425	61
2021	1047	129	558	54
2022	1783	251	951	105
2023	2266	394	1209	165
2024	3004	554	1602	231
2025	3972	740	2118	309
2026	5015	938	2675	392
2027	6074	1121	3239	468
2028	7058	1251	3764	522
2029	7927	1324	4228	553

Kilde: Egne beregninger

De ekstra driftsudgifter er inkl. forældrebetalingen. Antager man, at fripladser og søskenderabat i gennemsnit udgør 17 pct., kan den kommunale nettoudgift i 2029 anslås til 83 pct. af (4228+553) mio.kr., dvs. ca. 4 mia.kr. mere end i dag.

Ud over denne udgift kommer anlægsudgifter til nye daginstitutioner. Der findes ikke nogen samlet vurdering af, hvad det vil koste, men i Bilag 1 kommer Bureau 2000 frem til, at der over 10 år formentlig skal investeres op imod 10 mia.kr., dvs. ca. 1 mia.kr. pr. år. Det nærmere beløb er usikkert.

Endelig er det i forbindelse med finansloven for 2020 aftalt, at der gradvis skal gennemføres normeringsforbedringer, som skal resultere i egentlige minimumsnormeringer.

Den samlede forøgelse af de kommunale udgifter til dagtilbud kan herefter anslås som vist i Tabel 7.

⁶ Ifølge de kommunale 2019-udgifter udgør lønudgiften 78,9 pct. af driftsudgifterne, men en lille del heraf går til personalegrupper, der ikke indgår i normeringsberegningen, fx rengøring, barselsvikarer og til dels studerende/elever.

Tabel 7. Samlet skønnet forøgelse af de kommunale udgifter til dagtilbud 2020-2029

År	Kommunale nettodriftsudgifter	Anlæg, skøn	Normeringsforbedringer	I alt
Forøgede udgifter i forhold til 2019 i mio.kr.				
2020	403	1000	500	1903
2021	508	1000	600	2108
2022	876	1000	800	2676
2023	1140	1000	1200	3340
2024	1521	1000	1400	3921
2025	2014	1000	1600	4614
2026	2546	1000	1631	5177
2027	3077	1000	1663	5740
2028	3557	1000	1692	6249
2029	3968	1000	1718	6686

Note: Normeringsforbedringerne er frem til 2025 anslået i forhold til finanslovsaftalen. Herefter ventes de at følge børnetallet.

Til sammenligning har kommunerne i 2019 budgetteret med samlede nettoudgifter til daginstitutioner og dagpleje på 22,9 mia. kr. Den forventede stigning vil derfor udgøre 29 pct.

De beløb, som er anført i tabellen, bygger på en forudsætning om, at dagplejen bevarer sin andel af pladser for 0-2-årige. Hvis dette ikke lykkes, vil udgifterne blive højere. Flere vuggestuepladser kræver flere anlægsgudgifter, og driftsudgifterne for vuggestuer er i næsten alle kommuner højere end for dagpleje.

Tallene understreger samtidig betydningen af, at det er aftalt at indføre minimumsnormeringer. Hvis der ikke var udsigt hertil, kunne man forudse, at en del af det voksende udgiftspres ville blive finansieret gennem besparelser på daginstitutionsområdet. Dette vil i vidt omfang kunne afværges gennem minimumsnormeringer.

1.6 Børn og "fuldtidsbørn". Modulordninger

Indtil 2014 opgjorde Danmarks Statistik børn og personale i dagtilbud hvert år på en bestemt tællingsdag i begyndelsen af oktober, men fra 2015 har man i stedet opgjort et årgennemsnit. Dette årgennemsnit er desuden omregnet til fuldtidspladser/fuldtidspersonale.

Danmarks Statistik henviser i den forbindelse til rapporten "Normeringer i dagtilbud – model for årsopgørelse af normeringer i dagtilbud" (Ministeriet for børn, ligestilling, integration og sociale forhold, 2014). DST forklarer i den forbindelse: "Rammen for statistikken følger anbefalinger fra arbejdet af en tværministeriel arbejdsgruppe, hvor bl.a. områdets interessenter, såsom KL, BUPL og FOA blev inddraget". Formuleringerne giver det indtryk, at de faglige organisationer har sagt god for arbejdsgruppens anbefalinger, men det er ikke tilfældet. De faglige organisationer blev i 2014 indbudt til én workshop på et par timer. Herefter dannedes en arbejdsgruppe med ministerierne og KL, hvor de faglige organisationer blev holdt uden for, og denne arbejdsgruppe fremlagde så efter en række møder

den færdige model, hvor der ikke blev taget nævneværdigt hensyn til de faglige organisationers synspunkter.

I den nye statistik kan man ikke længere se, hvor mange børn, der i alt passes i Danmark. Desuden har man ikke opgjort børnetallet i privatinstitutioner. Det er en påfaldende svaghed, som bl.a. betyder, at man ikke længere fx kan sammenligne offentlig børnepasning i Danmark med andre lande. Dette er en del af årsagen til, at Bureau 2000 indhenter tal for indskrevne børn fra kommunerne.

I stedet angives antallet af "fuldtidsbørn". Et barn kan tælle mindre end fuld tid, hvis det fx ikke bruger dagtilbuddet et helt år, eller hvis det har en deltidsplass. Ved beregning af antallet af fuldtidsbørn tæller børn, der er indskrevet i 36 timer om ugen eller mere, 100 pct. Børn, der er indskrevet 25-35 timer om ugen, tæller 75 pct., mens børn, der er indskrevet mindre end 25 timer, tæller 50 pct.

I fx Fredericia kommune var 45 pct. af børnene i 2018 indskrevet med 35 timer, 3 pct. er indskrevet med 20-25 timer, og 52 pct. er indskrevet med 47,5 timer. Det betyder, at der er 1750 børn i Fredericias daginstitutioner, men de vil kun tælle som 1527 "fuldtidsbørn", når Danmarks Statistik skal beregne børn pr. ansat.

Omregningen gør, at Fredericia placerer sig overordentligt pænt i DSTs normeringsopgørelse. I 2018 var der således ifølge DST 2,6 fuldtidsbørn pr. ansat, hvis vi ser på de 0-2-årige (3,1 på landsplan) og 4,7 fuldtidsbørn pr. ansat, hvis vi ser på de 3-5-årige (6,2 på landsplan). Hvis man undlod omregningen til fuldtidsbørn, ville børn/voksen-forholdet i stedet være ca. 3,0 for 0-2-årige og 5,4 for 3-5-årige.

Hvis man skal vurdere rimeligheden i at omregne "modulbørn" til fuldtidsbørn på denne måde, bør man se på sammenhængen mellem opholdstid og modulordninger. Her gør to opfattelser sig gældende:

- Ifølge den ene opfattelse tilskynder indførelse af modulordninger (hvor forældrene fx kan vælge kun at benytte og betale for 7 timer dagligt) til, at en del forældre vælger faktisk at afkorte deres barns opholdstid og dermed spare penge. Modulordninger betyder med andre ord færre børnepasningstimer.
- Ifølge den anden opfattelse er børnenes opholdstid primært bestemt af forældrenes arbejds- og transportsituation. Kun få lægger deres hverdag om, fordi der er udsigt til at spare nogle få hundrede kr. på forældrebetalingen. Men en del af dem, der *i forvejen* kun bruger institutionen i fx 7 timer, siger til sig selv, at så kan de lige så godt nøjes med at betale for de 7 timer. De indkasserer derfor besparelsen.

Der findes vist ingen nyere undersøgelser, som kan afgøre, hvilken af de to opfattelser, der er rigtig. Bureau 2000 har i et notat udarbejdet for FOA i 2006 sammenholdt de seks undersøgelser, der fandtes på daværende tidspunkt.⁷ De seks undersøgelser var:

En gammel undersøgelse fra Fredericia (1992)

- En gammel undersøgelse fra Frederiksberg (1992/93)
- En undersøgelse fra Odense
- En undersøgelse fra Brædstrup
- En undersøgelse fra Egtved og Vejle

---

⁷ Når der ikke synes at være nyere undersøgelser, skyldes det, at en undersøgelse kræver, at man kan sammenligne tilstanden før og efter indførelse af modulordninger. Der synes imidlertid ikke at være kommet mange nye modulordninger.

- En undersøgelse fra Lemvig

Undersøgelserne peger overvejende i retning af, at indførelse af modulordninger kun har en meget lille indvirkning på børnenes fremmøde.⁸

I forhold til de aktuelle drøftelser om indførelse af minimumsnormeringer er det vigtigt, hvordan modulbørnene indgår. Hvis beregningen af børn/voksen-forholdet sker som nu, vil en del kommuner formentlig kunne få deres normeringstal til at se bedre ud ved at indføre en modulordning. Bureau 2000 har derfor i forbindelse med denne rundspørge søgt at belyse modulordningernes nærmere udformning ved at kontakte de 12 kommuner, hvor der i dag er modulordning. Nogle data er gengivet i Bilag 2.

Et centralt spørgsmål i den forbindelse har været, om *kommunerne* vælger at forudsætte en sammenhæng mellem modulordning og ressourceforbrug, således at den enkelte institutions ressourcer tilpasses forældrenes eventuelle valg af moduler. Rundspørgen giver ikke noget klart svar herpå. Nogle kommuner lader driftstilskuddet afhænge af benyttelsen af modulordninger; andre gør ikke.

---

⁸ I undersøgelsen vedr. Vejle og Egtved konkluderes ganske vist noget andet. Men dette modsiges af undersøgelsens egne resultater. Der er ganske vist sket en reduktion i børnenes opholdstid, men denne reduktion er ikke større i institutioner med mange modulbørn end i andre institutioner. Reduktionen i opholdstid bør derfor tilskrives andre forhold.

2. Forældrenes betaling

Bureau 2000 har indhentet de nye takster for børnepasning fra alle landets kommuner pr. 1. januar 2020. I faste priser er taksterne omtrent de samme som årets før, når SFO'er undtages. I SFO'erne er der sket en klar stigning.

Sammenligner man med vores nabolande, kan man konstatere, at forældrebetalingen i Sverige er *langt lavere* end i Danmark. I Norge er den lidt lavere.

2.1 Taksterne

Bureau 2000 har indhentet oplysninger fra alle landets kommuner om forældrebetalingen i dagpleje, daginstitutioner og skolefritidsordninger pr. 1. januar 2020.

Den gennemsnitlige forældrebetaling fremgår af Tabel 8, hvor man også kan se, hvordan gennemsnitstaksterne var pr. januar 2016-2020.

I nogle kommuner er forældrebetalingen fordelt over 12 mdr., i andre 11 mdr., typisk fordi juli måned er betalingsfri. For at muliggøre en sammenligning er alle takster omregnet til 12 måneders betaling.

Tabel 8. Gennemsnitlig forældrebetaling pr. nytår 2016-2020 – omregnet til 12 mdr.

	2016	2017	2018	2019	2020	Stigning i pct. 2019-2020
	Kr. mdl.					
Dagpleje fuld tid	2.468	2.512	2.573	2.629	2.695	2,5
Vuggestue med frokost	3.354	3.442	3.522	3.595	3.638	1,2
Vuggestue uden frokost	2.887	2.942	3.020	3.067	3.095	0,9
Børnehaver med frokost	2.178	2.247	2.247	2.274	2.324	2,2
Børnehaver uden frokost	1.653	1.696	1.701	1.717	1.751	2,0
SFO – fuld tid	1.407	1.432	1.482	1.517	1.612	6,3

Note: Ved beregning af gennemsnittet på landsplan er oplysningerne fra kommunerne vægtet med antallet af indskrevne børn i kommunen i den pågældende pasningsform oktober 2019, således som de er oplyst til Bureau 2000. Gennemsnittet for 2019 er nyberegnet med 2019-vægte.

Ifølge KL's seneste pris- og lønskøn ventes en pris- og lønudvikling fra 2019 til 2020 på 2,6 pct. Det ses, at takstudviklingen for vuggestuer og børnehaver lige knap svarer hertil.

UDVIKLINGSTENDENSER PÅ DAGTILBUDSOMRÅDET 2020

Derimod stiger SFO-taksterne klart mere. En del kommuner har sat taksten op i forbindelse med, at skoledagen er gjort kortere for de mindste børn – og SFO-tiden om eftermiddagen samtidig er blevet lidt længere.

Det kan også nævnes, at taksten i Herning er steget fra 1095 kr. mdl. til 1690 kr. mdl., dvs. med 54 pct. Der henvises i den forbindelse til, at man har indført SFO'er i stedet for fritidshjem. SFO'erne har som bekendt intet loft over forældrenes andel.

FOA/Bureau 2000 offentliggjorde i august 2019 en undersøgelse af, hvem der bruger fritidsordninger.⁹ Undersøgelsen viste blandt andet, at:

- Langt de fleste af de yngste skolebørn har i dag en fælles fritid i skolefritidsordninger og fritidshjem. Der er imidlertid en mindre gruppe, der ikke er med i dette fællesskab. Det er især børn fra de etniske minoriteter og børn fra socialt udsatte grupper.
- Der er forskel på de etniske mindretal. Skolebørn med pakistanske rødder har således en særlig lav brug af fritidstilbud
- Børn i udsatte boligområder kommer mindre i fritidsordninger end andre børn
- Høje takster fører til lavere benyttelse af fritidsordninger
- Familier med høje indkomster og høj uddannelse bruger fritidsordningerne mest. Der er ganske vist mulighed for økonomisk friplads, men som fripladsreglerne er udformet, kommer de enlige forsørgere til gode, men har ikke den store betydning for parfamilier.

Det er nærliggende at antage, at de stigende SFO-takster vil medføre, at endnu flere forældre med lave indkomster fravælger fritidsordningen.

Der er store forskelle i forældrebetalingen fra kommune til kommune. Tabel 9 viser de højeste og laveste takster pr. januar 2020.

Tabel 9. Højeste og laveste takster januar 2020.

Tilbud	Laveste takst		Højeste takst	
	Kommune	Takst omregnet til 12 mdr. i kr.	Kommune	Takst omregnet til 12 mdr. i kr.
Dagpleje	Brønderslev	2277	Gentofte	4183
Vuggestuer med frokost	Morsø	2640	Fredericia	4295
Vuggestuer uden frokost	Sønderborg	2373	Fredericia	3722
Børnehaver med frokost	Samsø	1733	Langeland	2893
Børnehaver uden kost	Slagelse	1405	Langeland	2558
SFO-Fuldtid	Vordingborg	917	Odense	2030

⁹ "Hvem kommer i fritidsordning. Fra inklusion til eksklusion". FOA-Bureau 2000. 2019.

2.2. Hvad skal familierne tjene?

Når man kender taksterne og de lokale skattesatser, kan man beregne, hvor meget en familie skal tjene for at få dækket forældrebetalingen ind. Beregningerne viser, at fx en familie som har forholdsvis lave indkomster, men som ligger over fripladsgrænsen, i gennemsnit skal tjene 7.326 kr. mdl. ekstra, hvis den skal kunne betale en plads til et 0-2-årigt barn og et børnehavebarn, når skatten er betalt. Tabel 10 viser nogle gennemsnitlige krav til den ekstra indkomst for forskellige typer af familier.

Den nærmere beregning fremgår af Bilag 3.

Tabel 10. Gennemsnitligt ekstra indkomst, hvis der skal betales pasning for to børn 2020

	Et 0-2-årigt barn + et børnehavebarn	Et børnehavebarn + et skolebarn
	Kr. mdl.	
Familier under topskattegrænsen	7.326	4.461
Familier over topskattegrænsen	9.577	5.830

Også her er der forskelle fra kommune til kommune. Ser vi fx på en børnefamilie, som betaler topskat, og som har et 0-2-årigt barn samt et børnehavebarn, er Roskilde den dyreste kommune at være børnefamilie i. 11.120 kr. af den månedlige bruttoindkomst går til at tjene til pasningen. Billigst er Brønderslev, hvor man kan nøjes med at tjene 7.331 kr. ekstra for at få penge til pasningen.

Brønderslev er også billigst, hvis det er en familie, som ikke når topskattegrænsen. Her er indkomstkravet 5.735 kr. mdl. i ekstra indkomst. Dyrest er Fredericia, hvor indkomstkravet er 8.500 kr.

Det økonomiske Råd har påvist, at lave personalenormeringer i daginstitutionerne kan betyde, at en del af forældrene søger at vente med at sende barnet i offentlig pasning, når barselsperioden er slut. Det er klart, at hvis forældrene samtidig oplever, at en anselig del af arbejdsindtægten går til forældrebetaling – så øges tilskyndelsen til, at man trækker den periode, hvor man selv passer sit barn.

2.3 Sammenligning med Norge og Sverige

Sammenligner man de danske daginstitutionstakster med fx de svenske, vil man se, at de danske ligger betydeligt højere. Tabel 11 viser de maksimale daginstitutionstakster i Sverige i 2020.

Tabel 11. Svenske daginstitutionstakster 2020

	Forældrebetaling	Dag højest
Første barn	3 pct. af husstandsindkomsten	1.478 SEK
Andet barn	2 pct. af husstandsindkomsten	986 SEK
Tredje barn	1 pct. af husstandsindkomsten	493 SEK

Kilde: Skolverket

Har en familie en pæn høj indkomst, vil prisen for at få passet et vuggestuebarn + et børnehalebarn være 1.478 + 986 SEK = 2.464 SEK eller ca. 1.749 danske kr. med valutakursen primo januar 2020. Det bemærkes, at et varmt måltid midt på dagen med to retter altid er inkluderet i den svenske institutionsbetaling.

I Norge har Stortinget fastsat en maksimal forældrebetaling for børnehave/vuggestue på 3.135 NOK mdl. i 2020. Enkelte steder er taksten lavere, men de fleste forældre med høje indkomster betaler den maksimale takst. Det er de enkelte norske kommuner, der fastsætter, hvor meget de vil give i søskenderabat, men de skal mindst give 30 pct. for det andet barn (mindst 50 pct. for tredje barn). En del giver mere.

Har en norsk familie en pæn høj indkomst, vil den *maksimale* pris for at få passet et vuggestuebarn + et børnehalebarn være 3.135 NOK + 2.195 NOK. = 5330 NOK eller ca. 4.051 danske kr. med valutakursen primo januar. I de norske institutioner tilbydes mad langt de fleste steder.

Tager vi endelige en dansk familie med et barn i vuggestue og et barn i børnehave, er *gennemsnitsbetalingen* for en familie, der ikke får friplads, 3.638 kr. + 50 pct. af 2.324 kr., i alt 4.800 kr. mdl.¹⁰

Danmark er således noget dyrere end Norge på dette område – og langt dyrere end Sverige.

¹⁰ Beregnet ud fra en vuggestueplads en børnehaveplads med mad.

2.4 Frokostordninger

Nogle kommuner angiver kun en takst *med* mad, andre kun en takst *uden*. Tabel 129 viser, hvordan kommunerne fordeler sig med hensyn til frokost i vuggestuerne.

Tabel 12. Er der takst med og uden frokostordning i vuggestuerne? 2020

	Antal kommuner	Pct. af vuggestuebørnene
Ingen vuggestuer	1	
Kun takst med frokost	19	11
Kun takst uden frokostordning	8	4
Både takst med og uden frokostordning	70	85
I alt	98	100

Tabel 13 viser den tilsvarende fordeling, når det gælder børnehaver.

Tabel 13. Er der takst med og uden frokostordning i børnehaverne? 2020

	Antal kommuner	Pct. af børnehavebørnene
Kun takst med frokost	5	3
Kun takst uden frokostordning	14	9
Både takst med og uden frokostordning	79	88
I alt	98	100

Det ses, at man de fleste steder både på vuggestue- og børnehaveområdet kan vælge mellem institutioner med frokostordning og institutioner uden. Prisforskellen er i gennemsnit 570 kr. mdl. i vuggestuerne og 574 kr. mdl. i børnehaverne.¹¹

¹¹ Omregnet til 12 mdr. betaling og vægtet med indskrevne i vuggestuer/børnehaver.

3. Dagtilbuddenes organisering: Valgmuligheder, aldersgrænser og ledelse

Rundspørgen til kommunerne giver mulighed for belysning af en række strukturelle forhold i kommunernes dagtilbud. I det følgende ses på følgende forhold:

- Valgmuligheder mellem forskellige typer af dagtilbud
- Aldersgrænser mellem de forskellige tilbud
- Områdeledelse/klyngeledelse.

3.1 Typer af dagtilbud

Stort set alle kommuner (95 ud af 98) har i dag følgende tilbud:

- Dagpleje
- Vuggestue/vuggestuegrupper
- Børnehave/børnehavegrupper
- Skolefritidsordninger.

Der er følgende undtagelser fra dette mønster:

- To kommuner har ikke dagpleje, men kun vuggestuepladser til de 0-2-årige. De to kommuner er Helsingør og Læsø.
- En kommune har ikke vuggestue, men kun dagpleje til de 0-2-årige. Det er Samsø kommune.

Alle kommuner har i dag SFO. Fritidshjem/fritidshjemsgrupper findes fortrinsvis i Københavns Kommune, hvor det er den mest almindelige pasningsform for skolebørn. Kommunen har dog også skolefritidsordninger. Herning havde tidligere en del fritidshjemspladser i forbindelse med aldersintegrerede institutioner, men er nu overgået til SFO. Uden for København findes fritidshjemspladser kun i begrænset omfang.

3.2 Aldersgrænser

De senere år er der mange steder sket en ændring af aldersgrænserne, således at børnene rykkes tidligere op fra dagpleje/vuggestue til børnehave. Udviklingen er forløbet således:

- I 2008 var der 12 kommuner, hvor overgangen fandt sted tidligere end det 3. år
- I 2009 var det 14 kommuner
- I 2010 var det 19 kommuner
- I 2011 var det 26 kommuner
- I 2012 var det 31 kommuner
- I 2013 var det 37 kommuner
- I 2015 var det 40 kommuner
- I 2017 var det 46 kommuner
- I 2018 var det 46 kommuner
- I 2019 er det 47 kommuner
- I 2020 er det 47 kommuner.

Det bemærkes, at man i en del af de kommuner, hvor man regner med en 3-års aldersgrænse, overfører barnet den 1. i den måned, hvor det fylder 3 år. Barnet kan altså være lige knap 3 år.

Tabel 14 viser, hvordan kommunerne fordeler sig, når de spørges om den normale overgangsalder fra vuggestue/dagpleje til børnehave.

Tabel 14. Kommuner fordelt efter overgangsalder til børnehave

Aldersgrænse	Antal kommuner	Andel af børn i pct.
3 år	51	59
2 år 11 mdr.	15	16
2 år 10 mdr.	18	11
2 år 9 mdr.	9	8
2 år 8 mdr.	1	1
Mellem 2 år 9 mdr. og 3 år	4	4
I alt	98	100

Kilde: Bureau 2000s kommunerundersøgelser. Børnetallet er vægtet efter andel af børnehalebørn.

Laveste overgangsalder har man i Brøndby med 2 år 8 mdr.

En lav overgangsalder betyder ikke nødvendigvis, at barnet begynder i børnehave/børnehavegruppe, når det fx bliver 2 år og 9 mdr. Langt de fleste institutionsbørn er i dag i aldersintegrerede institutioner, og lederen vil sædvanligvis kunne beslutte, at et barn ikke er klar til at begynde i en børnehavegruppe. Men den lavere overgangsalder har betydning for institutionen alligevel. Sædvanligvis er det beløb pr. barn, institutionen får til driften, nemlig ca. dobbelt så højt for vuggestuebørn som for børnehalebørn. Der er derfor færre børn, der skal have det høje tilskud, hvis man nedsætter overgangsalderen. Hvis kommunens tilskud følger overgangsalderen, kan det beregnes, at for hver gang, overgangsalderen

nedsættes med 1 måned, kan man reducere den kommunale udgift med godt 1 pct. – uden at det umiddelbart fremtræder som en generel kvalitetsreduktion.^{12 13}

Når det gælder overgangen fra børnehave til SFO/fritidshjem, er der i dag 34 kommuner, hvor børnene fast begynder i SFO'en samtidig med, at børnene starter i børnehaveklasse. De 34 kommuner omfatter 43 pct. af børnehavebørnene. I de øvrige kommuner begynder børnene tidligere i SFO'en, eller man har "rullende skolestart", således at grupper af børn trinvis begynder i SFO.

3.4 Område- og klyngeledelse

Mange kommuner har de senere år valgt at indføre område- eller klyngeledelse på daginstitutionsområdet. De enkelte ordninger er lidt forskellige, men de indebærer for kommunen den fordel, at forvaltningen skal kommunikere med færre ledere. Til gengæld giver de en mindre indflydelse for forældrene.¹⁴

Tabel 15 viser, hvordan kommunerne fordeler sig med hensyn til områdeledelse.

Tabel 15. Kommuner og indskrevne børn fordelt på, om der er områdeledelse. 2020

Er der områdeledelse af daginstitutioner?	Antal kommuner	Pct. af indskrevne børn
Ja, af stort set alle	39	58
Omkring 3/4	7	7
Omkring halvdelen	3	2
Få steder	7	6
Nej	26	26
Det kommer i 2020	1	1
I alt	98	100

Kilde: Bureau 2000s kommunerundersøgelser. Der er vægtet med antal indskrevne 2018.

Udbredelsen af områdeledelse er omtrent den samme som i 2019.

¹² Vi kan fx tænke os, at et barn går 60 mdr. i en aldersintegreret institution, heraf 36 måneder med børnehavetilskud og 24 med dobbelt tilskud – i alt 84 gange børnehavetilskud. Ændres det ene vuggestuetilskud til børnehavetilskud, skal der i stedet gives 83 gange børnehavetilskud. Det svarer til en besparelse på 1,2 pct.

¹³ Også Danmarks Statistik spørger om aldersgrænsen. Her ser man på, fra hvilken alder driftstilskuddet ændres. DSTs opgørelse kan således være lidt forskellig fra Bureau 2000s.

¹⁴ Se således Bureau 2000s rapport "Forældrenes indflydelse og forældrenes medvirken i kommunale og selvejende daginstitutioner" (FOA/FOLA, 2013).

Bilag 1

Estimering af anlægsudgifter

Der synes ikke at findes nye "autoriserede" beregninger af, hvad det koster at etablere daginstitutioner. Skal man have noget autoritativt, skal vi helt tilbage til 1985. Den gang var der 50 pct. statsrefusion af kommunernes udgifter til daginstitutioner, herunder anlægsudgifter. Men staten fastsatte et maksimum for, hvor høje udgifter, man ville refundere. Når det gælder anlægsudgifterne, så disse i 1985 således ud (Socialministeriets cirkulære af 26. februar 1985):

Bilagstabel 1. Maksimale anlægsudgifter, der blev givet statsrefusion til i 1985.

Aldersgruppe	Hovedstaden	Øvrige land
	Anlægsudgifter pr. barn i kr.	
0-2 år	94.930	78.470
2-5 år	54.210	44.310

Fremskriver man dette med DSTs byggeomkostningsindeks, får man for 2020 følgende udgifter.¹⁵

Bilagstabel 2. Fremskrivning af anlægsudgifter til 2020.

Aldersgruppe	Hovedstaden	Øvrige land
	Anlægsudgifter pr. barn i kr.	
0-2 år	242.072	200.099
2-5 år	138.236	112.991

Det område, som i 1985 blev betegnet som Hovedstaden, omfatter i dag ca. ¼ af børnene, men det må vurderes, at en række bysamfund i provinsen har udviklet sig på en måde, så de ligner hovedstaden, bl.a. i forhold til omkostninger.

Hertil kommer, at den anlægsudgift, cirkulæret regnede med, var udgiften til de selve bygningerne, men der var hverken indregnet inventar eller udgifter til grundkøb. Som det fremgår af Bilagstabel 3, er grundpriserne meget forskellige i de forskellige dele af landet.

¹⁵ For 1985-87 er anvendt forbrugerprisindex. For 2018-20 er skønnet en udvikling på 2 pct. årligt.

Bilagstabel 3. Grundpriser i de forskellige dele af landet¹⁶

Landsdel	Kr. pr. kvm	Kr. for 20 kvm
Landsdel Byen København	5.114	102.280
Landsdel Københavns omegn	2.260	45.200
Landsdel Nordsjælland	854	17.080
Landsdel Bornholm	269	5.380
Landsdel Østsjælland	1.174	23.480
Landsdel Vest- og Sydsjælland	343	6.860
Landsdel Fyn	588	11.760
Landsdel Sydjylland	619	12.380
Landsdel Østjylland	786	15.720
Landsdel Vestjylland	448	8.960
Landsdel Nordjylland	508	10.160

Kilde: Statistikbanken

Anslår man, at der skal bruges en grund på ca. 20 kvm. pr. barn, ligger prisen ved køb af grund i København på mere end 100.000 kr., mens man mange steder kan nøjes med mindre end 10.000 kr.

I praksis vil kommunerne mange steder eje grunde, som kan anvendes til daginstitutioner. I de kommuner, som har de dyreste grunde, vil man formentlig have færrest disponible grunde. Hertil kommer, at kommunerne går glip af en salgspris, hvis de må afstå fra at sælge den.

Endelig vil man de fleste steder ud over den rene grundpris have betydelige udgifter til byggemodning, vejanlæg m.v.

Alle disse forhold gør, at det er meget svært at anslå, hvad der skal bruges på ekstra daginstitutioner. Det forekommer dog usandsynligt, at en vuggestueplads vil koste meget mindre end 300.000 kr. (svarende til 9 mio.kr. for en 30 børns vuggestue), eller at en børnehave koster meget mindre end 200.000 kr. (svarende til 12 mio.kr. for en 60 børns børnehave). Med den udvikling i antal indskrevne, som tidligere er anslået, svarer dette til, at der på 10 år skal bygges for 10 mia. kr. – eller 1 mia. kr. årligt.¹⁷

¹⁶ Prisen for en parcelhusgrund under 2000 kvm 2018 ifølge DST.

¹⁷ De senere år har de kommunale anlægsudgifter til dagtilbud typisk været af størrelsesordenen 1 mia.kr., men der vil altid være anlægsudgifter til fx renovering, ombygning m.v. Der skal med andre ord yderligere ca. 1 mia.kr. til, hvis man skal tage højde for det stigende børnetal.

Bilag 2

Moduler

Hvis en kommune har indrettet daginstitutionerne, således at man i alle – eller stort set alle – institutioner kan vælge deltid, kaldes det i denne undersøgelse en modulordning. Bureau 2000 har fundet 12 kommuner med modulordninger. Ordningerne er forskellige, både med hensyn til timetal, benyttelse og i forhold til konsekvenserne for den enkelte institutions økonomi.

Køge Kommune har mulighed for 30-timersplads i almindelige børnehaver og vuggestuer.

Assens Kommune har mulighed for 30-timerspladser i børnehaverne. Der var oktober 2019 788 børn i børnehaver, hvoraf ca. 50 havde 30-timersplads. Institutionens driftstilskud nedsættes i forhold til eventuelle modulpladser.

Billund Kommune har fem forskellige moduler. Benyttelsen fremgår nedenfor:

Modul 25 timer: 4%

Modul 32 timer: 11%

Modul 40 timer: 31%

Modul 45 timer: 29%

Modul 50 timer: 25%

Den enkelte institutions driftstilskud afhænger af andelen af modulbørn.

Fredericia Kommune havde i 2018 45 pct. af børnene indskrevet med 35 timer, 3 pct. var indskrevet med 20-25 timer, og 52 pct. var indskrevet med 47,5 timer. Fra nytår 2020 omlægges modulordningen, så man har 30-, 37- og 47,5-timerspladser. Normeringstildelingen for 2020 ser således ud:

47,5 timer pr. uge: 100%

37 timer pr. uge: 90%

30 timer pr. uge: 75%

Vejle Kommune har 1664 børn i vuggestue, heraf 215 i 25-timers pladser og 562 i 35-timerspladser. Der er 3.213 børnehavebørn, heraf 253 i 25 timers pladser og 951 i 35 timers pladser. Det har ingen betydning for den enkelte institutions driftstilskud, hvor stor andelen af modulbørn er.

Holstebro Kommune har 35 timers pladser i vuggestuer og børnehaver (samt 30 timers pladser i forbindelse med orlov). 35 timers pladsen benyttes af ca. 9 pct. af børnene. Den enkelte institutions driftstilskud er afhængigt af andelen af "modulbørn".

Silkeborg Kommune har følgende moduler fordelt på indskrevne børn:

0-2 år

- 30 timer   191 børn
- 40 timer   396 børn
- 45 timer   429 børn
- 46+ timer   52 børn

3-6 år

- 30 timer   231 børn
- 40 timer   1.050 børn
- 45 timer   1.362 børn
- 46+ timer   207 børn

Den enkelte institutions driftstilskud er ikke afhængigt af, hvilke moduler forældrene har valgt.

Aarhus Kommune har 30-timerspladser i vuggestuer og børnehaver. Der er i alt 1.894 børn i 30 timers pladser ud af godt 17.000 børn. Dagtilbuddene får deres primære budget via et fast beløb pr. barn. Beløbet er forskelligt for deltidspladser og fuldtidspladser.

Ringkøbing-Skjern Kommune har 30-timerspladser og 50-timerspladser. 16 pct. af børnene anvender 30-timerspladser. De enkelte institutioners økonomi afhænger ikke af benyttelsen af moduler.

Vesthimmerlands Kommune har 30-timers pladser i de almindelige dagtilbud.

Aalborg kommune har 25-, 30- og 35-timers moduler foruden fuld tid. 6,7 pct. af børnehavebørnene og 17,2 pct. af vuggestuebørnene er på deltid. De enkelte institutioners økonomi afhænger ikke af antallet af deltidsbørn.

Lemvig Kommune har 25- og 35-timerspladser. 16 pct. af børnene anvender et af disse moduler. Driftstilskuddet til den enkelte institution er afhængigt af antal børn på nedsat tid.

Bilag 3

Beregning af indkomstkra

Beregningen af, hvad en familie skal tjene for at have penge til børnepasningen, illustreres bedst med et eksempel. Nedenfor vises beregningerne for Københavns Kommune.

Et forældrepar med to børn i Københavns Kommune skal tjene 10.376 kr. ekstra hver måned for at få passet to børn.

Taksterne i Københavns Kommune

Forældrebetalingen gør et mærkbart indhug i indkomsten for en typisk børnefamilie.

Forældrebetalingen i 2020 i Københavns Kommune fremgår af Bilagstabel 4.

Bilagstabel 4. Forældrebetaling 2020 i Københavns kommune.

tidstakster	Fuldtidstakst 2020	Antal betalingsmåneder i 2020	Forældrebetaling omregnet til 12 mdr. 2020
Dagpleje 0-2 år, fuld tid	3.294	12	3.294
Vuggestue med mad	3.741	12	3.741
Vuggestue uden mad	3.087		3.087
Børnehave med mad	2.461	12	2.461
Børnehave uden mad	1.783		1.783

Definition: Heldagsplads i institutioner=Mindst 40 timer om ugen. I dagpleje regnes med taksten for 45-48 timer om ugen eller fuld tid. Hvis der ikke er vuggestuer, men pladser for 0-2-årige i aldersintegrerede institutioner, regnes taksten her som vuggestuetakst. Hvis der ikke er børnehaver, men pladser for børn i "børnehavealderen" i aldersintegrerede institutioner, regnes taksten her som børnehavetakst.

Forældrebetaling i institutioner for skolebørn:

Fritidshjem og kkfo: 1.011 kr. mdl. i 11 mdr.

Beregning af, hvad man skal tjene for at få passet børn.

Bureau 2000 har for hver enkelt kommune beregnet, hvor mange penge ekstra en "almindelig børnefamilie" skal tjene, hvis den har to småbørn - ét i dagpleje/vuggestue og ét i børnehave.

I kommuner hvor der både er en vuggestuetakst med mad og en vuggestuetakst uden mad, anvendes taksten med mad.

UDVIKLINGSTENDENSER PÅ DAGTILBUDSOMRÅDET 2020

I kommuner hvor der både er en børnehavetakst med mad og en børnehavetakst uden mad, anvendes taksten uden mad.

Der tages udgangspunkt i en familie, hvis *samlede* bruttoindkomst (dvs. *før* træk af arbejdsmarkedsbidrag) er over 612.826 kr., men hvor de to forældre tilsammen tjener mindre end 1.154.000 kr., dvs. familien ligger over fripladsgrænsen, men betaler ikke topskat.

I Københavns Kommune kan skatten af den sidst tjente krone beregnes således:

Først trækkes et arbejdsmarkedsbidrag på 8 pct. af indkomsten.

Af det beløb, der er tilbage, trækkes:

Bundskat: 12,14 pct.

Kommuneskat: 23,8 pct.

Kirkeskat: 0,8 pct.

I alt skat: 36,74 pct.

Samlet er der herefter 582 kr. tilbage, hvis indkomsten øges med 1.000 kr.

Prisen for pasning af 0-2-årige er 3.716 kr. mdl., mens det koster 1.783 kr. at få passet et barn i alderen 3-5 år.

For de 0-2-årige er taksten et gennemsnit af taksten for dagpleje og taksten for vuggestuepladser – vægtet med antallet af indskrevne børn i de to pasningsformer i Københavns Kommune. Der er desuden omregnet til 12 mdr. betaling.

Når der skal passes to børn, gives der søskenderabat på 50 pct. for den billigste plads.

Prisen for at få passet to børn er derfor (inkl. søskenderabat): 3.716 kr.+ 1.783 kr. fratrukket en rabat på 50 pct. af den billigste plads. Det giver 4.607 kr. mdl. eller 55.284 kr. pr. år.

For at kunne betale dette beløb skal familien pr. måned tjene $4.607 \text{ kr.} / 0,582 = 7.915 \text{ kr. mdl.}$, svarende til 94.980 kr. pr. år.

Hvis forældrene tjener mere end 1.154.000 kr. tilsammen, kommer tallene også til at se anderledes ud, idet der så også skal betales topskat på 15 pct. Der bliver derfor også mindre tilbage efter skat.

Beregningen bliver da således:

Først trækkes et arbejdsmarkedsbidrag på 8 pct. I det beløb, der er tilbage, trækkes:

Bundskat: 12,14 pct.

Topskat: 15 pct.

Kommuneskat: 23,8 pct.

UDVIKLINGSTENDENSER PÅ DAGTILBUDSOMRÅDET 2020

I alt stats- og kommuneskat og sundhedsbidrag: 50,94 pct. I kommuner, hvor stats- og kommuneskatten er over det såkaldte skatteloft, nedsættes skatten til staten, så summen i stedet bliver 52,06 pct. Hertil kommer kirkeskat, som ikke er omfattet af skatteloftet, og som i Københavns Kommune er på 0,8 pct.

Den samlede skat bliver derfor 51,74 pct., når arbejdsmarkedsbidraget er betalt. Der er 444 kr. tilbage, hvis indkomsten øges med 1.000 kr.

For at kunne betale for to børn i pasning skal familien pr. måned tjene $4.607 \text{ kr.} / 0.444 = 10.376 \text{ kr. mdl.}$, svarende til 124.512 kr. pr. år.

Er der i stedet tale om et børnehavebarn og et barn, der skal passes i skolefritidsordning, bliver den månedlige udgift 2.246 kr. For at have penge til denne udgift skal en familie med en indkomst *under* grænsen for topskat tjene 3.859 kr. mdl. ekstra for at have penge til pasningen. Ligger familien *over* grænsen for topskat i indkomst, skal den tjene 5.058 kr. mdl. ekstra for at have penge til pasningen.

Bilag 4.

Billigst og dyrest i 2020

Bilagstabel 5. De 10 kommuner med lavest dagplejetakst

Nr.	Kommune	Dagplejetakst omregnet til 12 mdr. betaling
1	Brønderslev	2.277
2	Morsø	2.301
3	Bornholm	2.333
4	Kalundborg	2.339
5	Haderslev	2.363
6	Kerteminde	2.364
7	Sønderborg	2.373
8	Nordfyn	2.380
9	Glostrup	2.398
10	Assens	2.432

Bilagstabel 6. De 10 kommuner med højest dagplejetakst

Nr.	Kommune	Dagplejetakst omregnet til 12 mdr. betaling
1	Gentofte	4.183
2	Egedal	3.588
3	Greve	3.453
4	Halsnæs	3.450
5	Gladsaxe	3.440
6	Brøndby	3.403
7	Hillerød	3.354
8	Roskilde	3.337
9	Herlev	3.295
10	København	3.294

Bilagstabel 7. De 10 kommuner med lavest takst i vuggestue med mad

Nr.	Kommune	Vuggestuetakst omregnet til 12 mdr. betaling
1	Morsø	2.640
2	Frederikshavn	2.671
3	Vejen	2.756
4	Jammerbugt	2.891
5	Langeland	2.893
6	Ikast-Brande	2.936
7	Kalundborg	2.945
8	Vallensbæk	2.989
9	Brønderslev	3.024
10	Nordfyn	3.034

Bilagstabel 8. De 10 kommuner med højest takst i vuggestue med mad

Nr.	Kommune	Vuggestuetakst omregnet til 12 mdr. betaling
1	Fredericia	4.295
2	Dragør	4.213
3	Fredensborg	4.111
4	Kolding	4.020
5	Gentofte	4.019
6	Roskilde	4.005
7	Hørsholm	4.002
8	Frederikssund	3.938
9	Vejle	3.925
10	Brøndby	3.901

Bilagstabel 9. De 10 kommuner med lavest takst i børnehave uden mad

Nr.	Kommune	Børnehavetakst omregnet til 12 mdr. betaling
1	Slagelse	1.405
2	Odder	1.473
3	Brønderslev	1.528
4	Fredensborg	1.566
5	Varde	1.568
6	Frederikshavn	1.576
7	Syddjurs	1.580
8	Norddjurs	1.586
9	Esbjerg	1.597
10	Solrød	1.603

Bilagstabel 10. De 10 kommuner med højest takst i børnehave uden mad

Nr.	Kommune	Børnehavetakst omregnet til 12 mdr. betaling
1	Langeland	2278
2	Fredericia	2255
3	Ærø	2246
4	Hedensted	2184
5	Sønderborg	1995
6	Hvidovre	1987
7	Lemvig	1977
8	Vejle	1940
9	Herlev	1938
10	Tønder	1926

UDVIKLINGSTENDENSER PÅ DAGTILBUDSOMRÅDET 2020

Bilagstabel 11. De 10 kommuner med lavest fuldtidstakst i SFO

Nr.	Kommune	SFO-takst omregnet til 12 mdr. betaling
1	Vordingborg	917
2	København	927
3	Ærø	948
4	Fredensborg	954
5	Fanø	1.008
6	Tårnby	1.042
7	Nyborg	1.170
8	Morsø	1.215
9	Vesthimmerland	1.222
10	Bornholm	1.287

Bilagstabel 12. De 10 kommuner med højest fuldtidstakst i SFO

Nr.	Kommune	SFO-takst omregnet til 12 mdr. betaling
1	Odense	2.030
2	Vejle	2.026
3	Lyngby-Taarbæk	1.888
4	Egedal	1.875
5	Frederiksberg	1.847
6	Solrød	1.843
7	Gribskov	1.838
8	Frederikssund	1.823
9	Esbjerg	1.811
10	Brønderslev	1.808